

4. Frelse - hva er det?

En gang ble det fortalt om en ivrig, ung kristen som drev med evangelisering på Universitetsbiblioteket. Stakkaren kunne jo ikke vite at mannen som sto lent over arkivskuffene ute i hallen var professor i teologi ved Universitetet. "Er du frelst", spurte den unge, ivrige.

Professoren så mildt sagt forvirret ut. Han visste først ikke helt hva han skulle si. Men så kom det, slik det bare er en professor forunt å si det: "Ubetinget, ubetinget". Og professoren bladde videre i arkivet som om ingen ting var skjedd.

Hva er egentlig frelse for noe?

Beklageligvis er ordet "frelse" utelukkende et religiøst ord på norsk - dersom vi ikke fleiper med det og snakker om å være "fotballfrelst" eller noe i den retning. Det engelske ordet er derimot ikke bare religiøst. I England kan en være frelst (saved) etter å ha vært i havsnød, etter å ha sittet fast i Trollveggen, etter å ha blitt reddet ut av et brennende hus, etter nesten å ha druknet i kvikksand, og etter å ha vært i livsfare på andre måter. "Saved" er vi når vi er reddet fra noe, reddet ut av noe, reddet inn i noe. I utgangpunktet er vår situasjon like vanskelig som om vi skulle ha falt over bord midt ute på Stillehavet. Uansett hvor høyt vi roper, er det ingen som kan høre oss. Og selv om vi er frie til å svømme – mot nord, syd, øst eller vest – er ikke denne friheten noe særlig til hjelp. Det eneste som kan hjelpe, er om noen har sett at vi har falt over bord og setter i gang en redningsaksjon. Som kristne er vi frelst fra slaveri - under Djevelen, verden og vår egen syndige natur. Som tidligere nevnt: Det norske ordet "frelse" betyr opprinnelig "fri hals", det betegner en slave som har blitt fri fra å være trell. Frigjøringsprosessen som startet den dagen vi ble kristne, er ikke avsluttet før Jesus kommer igjen og skaper en ny himmel og en ny jord. Men nettopp fordi han er i ferd med å sette oss helt fri, er det stikk i strid med all fornuft dersom vi vil la oss binde igjen. Før vi blir frelst, lever vi i nedslagsfeltet for Guds vrede og dom. Frelse innebærer at vi flyttes over til nedslagsfeltet for Guds nåde og velsignelse. Når meteorologene verden over har varslet orkan eller noe enda verre, har mennesker blitt oppfordret til å evakuere til trygge områder. Det er på en måte dette Gud gjør når han kaller oss til frelse. Han kaller oss til å komme oss ut av nedslagsfeltet for hans vrede og komme oss inn i nedslagsfeltet for hans nåde. For å forklare ytterligere hva frelse er, skal vi legge ut på en vandring - fra templet via rettssalen og markedsplassen til fødestuen.

Templet

De som er vant til å besøke katedraler, forventer seg musikk, salmesang, høytid og harmoni når de går inn i Guds hus. Forbered deg på en overraskelse. Når du kommer inn i templet i Jerusalem, får du neppe den samme høytidsfølelsen. Riktignok er det praktfulle bygninger, men stemningen og harmonien er det så som så med. I stedet ser du noe du opplever som heller grotesk. Det er stadig dyr som blir slept fram for å slaktes. Okser, bukker, sauer, geiter og duer, bare for å nevne noen. Vi siviliserte mennesker liker ikke slikt. Vi vil helst ikke se blod. Men hvorfor kommer folk med kostbare dyr for å slakte og ofre dem på alteret i tempelgården? Er det for å demonstrere hvor fromme de er? Er det for å bestikke Gud? Vel, noen kom nok med slike motiver. Men det var bare de som hadde misforstått. Slike offer var nemlig tvert imot for dem som visste at de ikke var fromme, men syndere som hadde gjort opprør mot Gud og derfor bare fortjente straff, dom og død. Men Gud hadde innstiftet en ordning som var slik at i stedet for at de selv måtte dø, kunne de overgi et offerdyr til døden. Et dyr døde altså i stedet for en synder. Det var to ting som skulle bli klart for den som hadde båret fram et offer. For det første: Synd er så alvorlige at en faktisk fortjener å dø for den. For det andre: Gud har i sin nåde sørget for at en annen tar straffen den ofrende har fortjent. Offerdyrene var med å peke fram mot Jesus. Han døde på korset i stedet for oss, han tok den straffen vi hadde fortjent. Vi skal repetere to viktige bibelvers som sier noe om dette: "Se der Guds lam som bærer verdens synd", sa Døperen Johannes og pekte på Jesus (Joh 1,29). Når Jesus kalles "Guds lam" er det nettopp offerlammet som er bildet.

"Men Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse da han kom under forbannelse for vår skyld", sa Paulus (Gal 3,13).

Din og min synd er altså sonet. Det var dette vi snakket om i forrige kapittel under overskriften "Jesus sonet våre synder og forsonet oss med Gud". Det skjedde for 2000 år siden. Gud gjorde alt den gangen, så her er det ikke noe du og jeg kan bidra med i tillegg.

Rettsalen

Mens vi fortsatt er rystet over det vi så på tempelplassen, begynner vi å bevege oss ned mot rettsalen. Forbryteren som er anklaget, ligger tynt an. Han har for lenge siden gitt opp å komme med både bagatelliseringer og unnskyldninger. Det er rett og slett umulig å bagatellisere eller unnskyldte det han har tenkt, sagt og gjort. Han må bare innrømme alt sammen. Det finnes ingen formildende omstendigheter. Men dommeren overrasker.

Forbryteren får gå fri. Og han blir ikke frikjent ved at noen har funnet ut at han ikke har gjort

noe galt eller at det ikke var så farlig. Det var galt, og det var farlig. Hvordan kan han da bli frikjent. "Jo", sier dommeren. "Jesus tok for 2000 år siden den straffen tiltalte hadde fortjent. Jesu død regnes som tiltaltes død. Tiltalte har på en måte allerede fått sin straff. Når han eller hun nå er ett med Jesus, er straffen sonet og vedkommende har stått opp til et nytt liv. Så begynner dommeren å bruke juridiske ord. "Denne forbryteren er rettfærdiggjort, det til si at tiltalte er dømt rettfærdig. Han har virkelig gjort mye galt i tanker, ord og gjerninger. Men siden Jesus sonet straffen for ham, kan jeg nå dømme ham rettfærdig. Etter denne dommen, kan han regne seg som rettfærdig. Og det kan han altså ene og alene fordi han har tatt imot Jesus". Et kjent vers fra Det gamle testamente minner oss også om rettssalen: "Kom, la oss gjøre opp vår sak! sier Herren. Om deres synder er som purpur, skal de bli hvite som snø; om de er røde som skarlagan, skal de bli hvite som ull" (Jes 1,18).

Kanskje kan vi forklare det som skjer i rettssalen ved å bruke et par andre bilder.

Det første bildet vi stopper ved tar utgangspunkt i ordet "nåde". Et av de hebraiske ordene for nåde (chen) betegner nemlig en nåde som aldri er gjensidig. Det er snakk om den overordnede nåde mot den underordnede, den overordnede er alltid suveren, og den underordnede er alltid prisgitt den overordnede gunst. Vi kan tenke oss en forbryter som blir dratt fram og kastet nesegrus ned framfor herskeren. Kanskje har vi sett dette i historiske filmer fra oldtiden.

Herskeren kan nå gjøre ett av to. Han kan plassere foten mellom skulderbladene på forbryteren og presse stakkaren enda lenger ned i grusen. Det er et dårlig tegn, et tegn på at det går mot henrettelse. Eller herskeren kan vise nåde ved å bøye seg ned og løfte forbryterens hode opp fra bakken. Det er et tegn på at herskeren ikke dømmer han til døden. Forbryteren får leve til tross for at en dødsdom ville vært i høyeste grad velfortjent.

Det andre bildet henter vi fra garderobeskapet. Dersom vi sammenligner synden med skitt, så er du og jeg ganske skitne etter hvert. Når Gud frelser oss, gir han oss skitne syndere en skinnende hvit og ren kappe vi kan skjule oss i. Den dekker hele oss. Inne i kappen er det fortsatt mye skitt. Men så lenge kappen dekker oss, kan vi stå for Guds domstol uten at han finner feil på oss.

Billedbruken i Det nye testamente kan være noe innviklet av og til. Det sier nemlig at en som er frelst er "ikledd Kristus". Det er Jesus selv som er kappen vi skjuler oss i. Men vi har ikke plass til å utdype dette bildet i denne sammenhengen.

Markedsplassen.

Det er ikke frukt og grønnsaker vi ser på dette markedet. Vi befinner oss nemlig på et slavemarked. Og for at varene ikke skal stikke av, har de fått en jernring rundt halsen. Solide lenker er festet til ringene. En av kundene tiltrekker seg oppmerksomhet. Han kjøper mange slaver. Og når han har kjøpt dem, setter han dem fri! Han fjerner til og med jernringen de har rundt halsen. Enda en gang minner vi om at ordet "frelse" opprinnelig betydde "fri hals". Slaver hadde ikke fri hals. De hadde ring rundt halsen nettopp fordi en skulle kunne binde dem. En fri mann hadde ikke en slik ring. I utgangspunktet er vi slaver, sier Bibelen. Vi er bundet og styrt av våre følelser, drifter og lyster. Vi tør ikke annet enn å gjøre som folk flest. Og Djevelen står bak det hele og ødelegger den friheten Gud har skapt oss til (Ef 2,2-3). Jesus kom for å sette oss fri fra dette slaveriet. Den dagen vi ble frelst, var det lenker som ble brutt og en jernring som ble fjernet. Dette skjedde på bakgrunn av det Jesus gjorde for oss: "Dere vet at det ikke var med forgjengelige ting, med sølv eller gull, dere ble kjøpt fri fra det tomme liv dere arvet fra fedrene; det var med Kristi dyrebare blod, blodet av et lam uten feil og lyte" sier Peter (1 Pet 1,18). Du og jeg får frelsen gratis. Men den kostet Jesus livet. Selv om jernringen ble fjernet den dagen vi ble kristne, opplever vi igjen og igjen at vi kan bli bundet av nye lenker – holdninger, vaner og uvaner, avhengighet. Og vi opplever igjen og igjen at det er mye vi ikke kan fri oss fra ved egen hjelp. Derfor trenger vi stadig å komme til han som kan løse lenkene for oss og be om at han setter oss fri. Det er først når Jesus kommer igjen for å skape en ny himmel og en ny jord vi er endelig frie og ikke er bundet av noe som helst mer.

Fødestuen

Fødestuen er den siste stasjonen på vandringen vår. Fødestuer forbinder vi vanligvis med barnegråt. Men i denne fødestuen er det ikke en baby, men en voksen mann som tiltrekker seg oppmerksomheten vår. Han heter Nikodemus, han er medlem av Det høye råd, og han har en uvanlig positiv innstilling til Jesus. Jesus gir imidlertid denne positive og fromme mannen litt av et sjokk. "Du trenger å bli født på nytt", sier Jesus. "Du trenger en åndelig fødsel slik at du kan bli et Guds barn. Gud vil rett og slett gi deg et helt nytt liv - et liv du ikke har noen sjanse til å få til på egen hånd – uansett hvor mye du anstrenger deg for å ta deg sammen og bli from". Nikodemus føler seg hjelpeløs. Like lite som han kunne medvirke da han ble født inn i denne verden kan han medvirke når han nå skal fødes inn i Guds Rike. Han må bare overgi seg og la det skje. Det nye livet blir til ved at Jesus selv får komme inn i oss og skape noe helt nytt der inne. La oss se hva han sier om dette i Åp 3,20: "Se jeg står for døren og banker. Om

noen hører min røst og åpner døren, da vil jeg gå inn til ham og holde måltid, jeg med ham og han med meg".

Når Jesus banker på, kan vi si "Kom inn! Jeg overgir meg til deg slik at du kan skape noe nytt i livet mitt og bli min Herre". Det er Jesus selv og hans Ånd som er det nye livet. Det er en spesiell fødestue vi befinner oss i nå. Her samles mennesker som Jesus har banket på hos ved å sende dem sitt ord og sin Ånd. De sier "Kom inn!" Og Jesus kommer inn og gir dem et helt nytt liv. De blir gjenfødt - ved troen og ved dåpen. Det går ikke an å være en kristen uten at Jesus har tatt bolig i oss ved sin Hellige Ånd: "Men dere er ikke i kjødet, dere er i Ånden så sant Guds Ånd bor i dere. Men om noen ikke har Kristi Ånd, da hører han ikke Kristus til. Dersom Kristus bor i dere, da er nok legemet dødt på grunn av synd, men Ånden er liv på grunn av rettferdighet" (Rom 8,9-10) Alle som har blitt kristne har blitt gjenfødt og fått del i Ånden. Nå lever de under formaningen "Bli fylt av Ånden!". Går vi til det nye testamente og spør hvordan vi blir gjenfødt, får vi to svar: Vi blir for det første gjenfødt når vi blir døpt. For det andre er det troen som gjenføder oss. Begge deler skal altså være med: "Den som tror og blir døpt, skal bli frelst", sa Jesus (Mark 16,16). Dåpen er altså noe langt mer enn et høytidelig ritual. Dåpen formidler Den Hellige Ånd og gir et nytt liv. Nikodemus ble nettopp minnet om dette. "Den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike" (Joh 3,5).

Frelst fra – frelst til.

Mens vi snakker om frelse, er det på sin plass å klargjøre hva vi blir frelst fra og hva vi blir frelst til. Vi blir frelst fra et liv der vi er under syndens herredømme, fra Guds vrede og dom, og fra den evige fortapelse. Vi blir frelst til et evig liv i et trygt og tillitsfullt forhold til Gud. Den dagen Jesus kommer igjen og skaper en ny himmel og en ny jord, skal vi får være sammen med ham i en tilværelse uten smerter, sorg, synd eller død.

Vi blir frelst ved å erkjenne at vi ikke har levd i et rett forhold til Gud, bekjenne våre synder og ta imot frelsen som Gud gir oss helt gratis i Jesus Kristus. Det er Jesu død og oppstandelse for vår skyld som har gjort de mulig for oss å bli frelst.

Er du frelst?

Professoren vi startet med å fortelle om, ble litt forvirret da han fikk dette spørsmålet.

Spørsmålet er imidlertid viktig. Hele vår framtid avhenger av hva vi svarer på det spørsmålet. Det kan bare besvares med "ja", "nei" eller "vet ikke". Det går ikke an å være "litt" eller "delvis" frelst. Enten er en det, eller en er det ikke. Jeg håper inderlig at du ut fra det Guds

Ord har vist deg kan svare "ja" på dette spørsmålet. Dersom du ut fra det Guds Ord har vist deg vet at du må svare "nei", er du fortsatt under Guds vrede og dom selv om Jesus døde for deg. Da er du fremdeles bundet, og fordi du ikke har fått del i det nye livet, er du å betrakte som åndelig død. Men en god nyhet er det: Du kan ennå bli frelst. Du har en frelser og Herre som døde for deg, Han ønsker inderlig at du skal kunne kjennes rettferdig fordi du har tatt imot ham og blitt ett med ham, og han står klar til å fjerne jernringen du har rundt halsen og gi deg del i gjenfødselen og det nye livet. Dersom du rett og slett må svare "Vet ikke", så er det et ærlig svar. Men spørsmålet er alt for viktig til at du kan slå deg til ro med et "Vet ikke". Finn ut av det så snart som overhodet mulig.